Tizenöt szobával bővül a kollégium

A felvételnél a tanulmányi eredmény volt a döntő

Idén is 300 tanuló felvételére jelentette meg a pályázatot a szabadkai középiskolai diákotthon, de túljelentkezés volt, így 76 pályázót vissza kellett utasítani. A nagy érdeklődésre való tekintettel azonban Vermes Mihály, az intézmény igazgatója arra kérte az oktatási minisztériumot, engedélyezze még 30 fiatal felvételét. Mint mondta, a végleges válasz augusztus utolsó hetében várható, s nagy arra az esély, hogy kedvező döntés születik.

– Jövő szeptembertől minden valószínűség szerint még 60 férőhellyel bővül a kollégium, mert nagy fába vágtuk a fejszét, ugyanis beépítjük a tetőteret: 15 hálószoba és egy társalgóterem készül el itt a következő tanévkezdésig. Sokáig az volt a nagy kérdés, hogy idén tud-e a község e beruházásra pénzt adni. Sajnos ez évben erre nincs lehetőség, de komoly ígéretet kaptunk, hogy jövőre a község hozzájárul a költségekhez. Dr. Božo Jeličić, az oktatási minisztérium diákotthonokkal megbízott reszorfelelőse jóváhagyta a beruházást; a munkálatok első fázisa 1,1 millió dinárba kerül. A kedvező elbírálásnál az volt a döntő, hogy mivel Újvidéken, Becsén, Zomborban mind jobban lecsökken a magyar nyelvű középiskolai oktatás, mind kevesebb tagozat nyílik, ezért Szabadka a magyar középiskolai oktatás központja – hallottuk Vermes Mihálytól.

Mint mondta, a kivitelezésre négy vállalat pályázott, végül a választás a leginkább kedvező két ajánlat közül a Panongradra esett. Az első fázisba tartozó munkálatok, vagyis a tetőtér felemelése, az ablakok beszerelése, a szigetelés, a villany- és a vízvezeték kiépítése, a fűtés, a szennyvízelvezetés megoldása a tervek szerint két hónapon belül elkészül. Eddig segítségünkre volt a kanizsai Potisje, a szabadkai Panongrad és a Birografika.

A múlt tanévben 330 diák élt itt, közülük 226 magyar ajkú lány és fiú. A tanulók nemzetiségi összetétele idén is hasonlóképp alakul. Egyébként, a felvételnél a tanulmányi eredmény volt az elsődleges, de a család szociális körülményeit is figyelembe vették. Minden évben egész Vajdaságból, így például Dél-Bánátból is vannak diákjaik.

A kollégium vezetése, a nevelőtanárok nagy gondot fordítanak arra, hogy jó legyen az itt élők tanulmányi eredménye. Összehasonlították három középiskola összes tanulójának átlageredményét, és külön azokét, akik a kollégium diákjai. A bennlakók átlageredménye magasabb volt, s ehhez hozzájárul a napi kötelező háromórás tanulási idő, valamint az állandó tanári segítség a nehezebbnek bizonyuló tantárgyakból.

– Nevelőtanáraink állandó kapcsolatban vannak az osztályfőnökkel, az adott iskola pedagógusával, pszichológusával. Egyébként, a múlt évtől nálunk is van pedagógiai-pszichológiai szakszolgálat – teszi hozzá Slemmer József nevelőtanár.

A diákotthonban arra törekszenek, hogy a tanulók „házon belül" találják meg a művelődési, sportolási, kikapcsolódási lehetőségeket. Magyar és szerb nyelven is van irodalmi, drámai szakcsoportunk, néptánccsoportunk rendszeresen próbál, s diákjaink szabadidejükben klasszikus és könnyűzenével is foglalkoznak. Felsorolni sem egyszerű, hogy milyen sporttevékenység van a diákotthonban, illetve valamely bérelt tornateremben: a diákok választhatnak a teremfoci, kosárlabda, röplabda, asztalitenisz, modern balett, body building, kick box, sakk, céllövészet, aerobic között. A szakkörök közül a legnépszerűbb az informatika (a felsőoktatási intézmények után elsőként kapcsolódtak rá az Internetre), de a fotó-, videoszakkör is népszerű, s van egy kisebb barkácscsoport is. Csütörtök esténként pedig diszkóklubbá alakul át az első emeleti társalgó. Vermes Mihály azt is elmondta, hogy a diákotthon jutalom gyanánt 100 tanulót beírat a Városi Könyvtárba.

Az anyagiakról említsük meg azt is, hogy eddig a szülők 210 dinárt fizettek egy hónapra az ellátásért (a teljes összeg 581 dinár). Most szeptember elsejétől 740 dinárt tesznek ki a költségek, ebből a szülőnek egy hónapra 263 dinárt kell fedeznie.

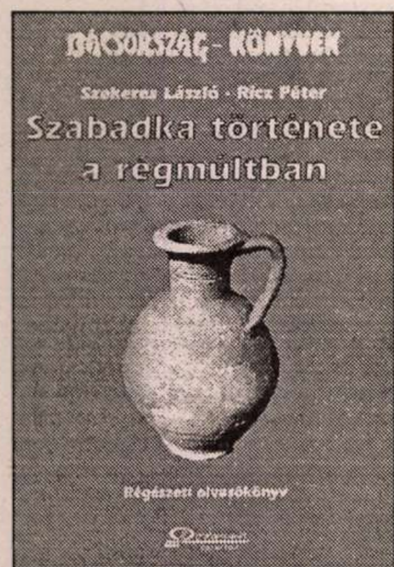
m. k.

Tájunk régmúltjának fontos dokumentumai

A Bácsország Könyvek két újabb kiadványáról

Három könyv jelent meg immár a Bácsország c. vajdasági honismereti szemle égisze alatt, három honismeretünkhöz nélkülözhetetlen könyv. Noha tematikailag főként Szabadkához, illetve Észak-Bácskához kapcsolódnak, utalásaik által megelevenedik előttünk egész itteni tájunk gazdag múltja is. Az elsőről, Szabadka igazgatástörténetéről annak idején, '96-ban már írtunk lapunkban, a másodiknak, a Gymnasium (1747–1997)-nak az ismertetésével viszont még adósak maradtunk, akárcsak a napokban napvilágot látott „régészeti olvasókönyv"-nek a bemutatásával.

A Gymnasium címet viselő tanulmány- és dokumentumkötet tavaly készült el, a jeles tanintézmény 250. évfordulója alkalmából, dr. Hegedűs Antal és Szabó József szerkesztésében. Nem monografikus céllal adták közre, olvassuk előszavában, hanem dokumentumokat kíván adni Vajdaság legrégebbi középiskolájáról, különös tekintettel arra, hogy az jelentős alkotórésze Bácska művelődéstörténetének, polgárosodásának is. A

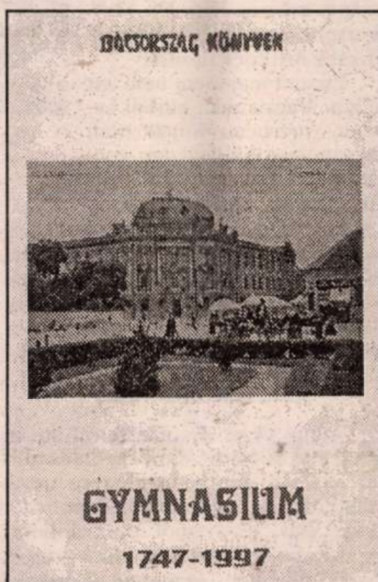

többi között volt tanárai s diákjai emlékeznek iskolájukra, mint az értelmiség több évszázadon át való képzésének központjára, mint olyan kiváló iskolára, amely szabadelvű polgári szellemiséggel volt áthatva, s melynek nemcsak hogy kiváló pedagógusai voltak, hanem akadt közöttük szép számban világhírű tudós, kutató is, akik tisztelték a tudást és a tehetséget. Mint néhai szabadkai diák, Kosztolányi Dezső így emlékezik naplójában az apja, Kosztolányi Árpád igazgatása alatt működött, az akkori legmodernabbnak számító fölszereléssel ellátott iskolára: „Önképzőköri ülés vala délelőtt. Különösen Oláh szavalt szépen. A Búcsú c. költemény szinte megtetszett nekem. Délután Kováts tanár úr tartott érdekes felolvasást a csillagászatról. Felolvasás után a család ... bevonult a phisikai terembe, hol édesatyám s Csajkás collégája produkálták a phisika legújabb vívmányait. Láttunk 10-20 cm nagyságú elektromos szikrákat, oly jó ózonillatot terjesztettek. Mi az elektromosság tulajdonképpen? Erre nem tudunk megfelelni, ebben van az istenség. Láttuk Röntgensugarak által csontjainkat, úgy végigborsózott a hátam!"

Kosztolányin kívül Csáth Géza idézi fel írásaiban a korabeli gimnáziumi állapotokat, s terjedelmes tanulmányokat olvashatunk továbbá Szabadka eddigi leghíresebb monográfiaírójának, a gimnázium tanárának: a kiváló Iványi Istvánnak, akárcsak a későbbi növendékeknek a tollából. Dr. Hegedűs Antal, Pálinkás József, dr. Horváth Mátyás, dr. Tóth Lajos, Kek Zsigmond, Kunkin Zsuzsanna, Magyar László, dr. Bányai János, Vasa Stajić és mások idézik a szellemét, s nem mulasztják el hangsúlyozni: Szabadka mindvégig szívügyének érezte, egyik legfőbb feladatának tartotta az ifjúság képzését, tehát az iskolák színvonalának az emelését. Ezért is pályáztak talán olyan kiváló koponyák a gimnáziumi tanári állásra, mint a többi között Szarvas Gábor, Jámbor Pál, Haverda Mátyás, Toncs Gusztáv, Loósz István, Babits Mihály... A gazdag illusztrációs képanyag mellett adatokat kapunk többek között a századforduló gimnáziuma tan- és szolgaszemélyzetének a fizetéséről is, amely messze meghaladta bizony a mostani kereseteket, s olvashatjuk a tandíjak beszedésére vonatkozó szabályrendeletet, a szegény, de jófejű diákok megsegítésére vonatkozó dokumentumokat, érettségi bizonyítványokat és hasonló ritka kordokumentumokat.

***

Szekeres László–Ricz Péter Szabadka története a régmúltban címmel nemrég, a Grafoprodukt gondozásában megjelent könyve – mint alcíme is utal rá – régészeti olvasókönyvnek van szánva, fiataloknak s idősebbeknek egyaránt szól, közérthető, élvezetes stílusban, de szigorúan a tudományos kutatásokra támaszkodva mutatja be a régészeti múlt eseményeit és anyagi kultúráját. „Szabadkáról és környékéről eddig nem látott napvilágot olyan régészeti munka, amely a középkorral bezárólag a térség történetét öleli föl" – emeli ki Magyar

László szakvéleményében. Ricz Péter pedig, aki nagyérdemű kollégájának, Szekeres Lászlónak hirtelen halála után maga volt kénytelen befejezni a művet, hozzáteszi: „Igyekeztünk népszerűen vázolni annak a mintegy 8–10 ezer évnek a történetét, ameddig a régészeti módszerekkel kísérni lehet az ezen a vidéken valaha élt emberek nyomait. Ennyi idő még történelmi távlatban is jelentős. Erre mindannyian, akik e tájat hazánknak tekintjük, büszkék lehetünk." Érintve e táj kutatástörténetét és vázolva a természeti hátteret, a szerzők a következő fejezeteken át kalauzolnak el bennünket a régmúltba: Paleolitikum és mezolitikum, Neolitikum, Rézkor, Bronzkor, Vaskor, Szarmaták, A népvándorlás kora, A hunok, Germánok a Duna–Tisza közén, Az avarok, A ködbe vesző IX. század, Volt-e kettős honfoglalás?, A honfoglaló magyarok, Középkor, Lelőhelyek. Mindezeken a történelmi korszakokon átvágva magát, megvilágosodik az egyszerű olvasó előtt az itt élő embernek az elmúlt 15 000–20 000 évben megtett útja, társadalmi és gazdasági fejlődése, s érzékelhetőek azok a tényezők, amelyek ezt a fejlődést mozgásban tartották, illetve meghatározták.

Mindkét könyv a szabadkai Grafoprodukt nyomdában készült, ott is kapható. Hogy hol még, arról a Grafoprodukt következő telefonszámán adnak információt: 024\555-032.

FARKAS Zsuzsa

Az óvodák és a napközik rajtra készen

A becsei Labud Pejović Óvodaközpont valamennyi létesítményében kellő módon felkészültek a tanévkezdetre. A lehetőségekhez mérten kimeszelték, rendbe tették a tagozatokat. Továbbra is gondot jelent a JNH utcai harmadik épület igénybevétele, ahova három évvel ezelőtt menekültek költöztek, és noha egy éven belül esedékes lett volna kiköltöztetésük, még mindig ott vannak. Emiatt több óvodás és napközis tagozatban már harmadik éve túlzsúfoltság van. Az óvoda igazgatósága újabb kérelemmel fordult a községi végrehajtó bizottsághoz az említett óvodaépület visszaszármaztatása érdekében, de egyelőre nincs megnyugtató válasz. Így hát a tanévkezdést a meglévő feltételek közepette lesz kénytelen megszervezni.

Az óvodai és a napközis tagozatokba, valamint a bölcsődékbe iratkozó gyermek után 40 százalékkal többet kell fizetni a becsei községben. Az árak 1997 óta változatlanok voltak, és tekintettel az élelmiszerárak, továbbá az energiaköltségek jelentős növekedésére, az óvoda kérelmezte, a végrehajtó bizottság pedig jóváhagyta az ármódosítást. Szeptember 1-jétől a napközis és bölcsődés tagozatokba iratkozó gyerekek esetében a havi költség 270 dinárt tesz ki, míg az óvodai tagozatokban 100 dinárt kell fizetni.

l. gy.

Kezdő és haladó könyvmolyok (ön)vallomásai

Véleményemet az FFKK idei olvasónaplóiról még azon melegében, a díjátadás ünnepségére írtam meg, sebtében és lelkesedve, s akkor a jelen lévő tanárok, szülők és díjazottak közül többen is említették, hogy szeretnék írásban is viszontlátni, hiszen „Verba volant, scripta manent", vagyis a szó elszáll, az írás megmarad, de akkoriban annyi gondom-bajom volt, hogy kérésüknek nem tehettem eleget. Nemrég viszont, a Majtényi Mihály Irodalmi Tábor és a Szenteleky Kornél Irodalmi Tábor lakóival találkozva, kérdéseik pergőtüzében, érdeklődésük friss izzásától megérintve úgy érzem, kutya kötelességem a szóban forgó írást megjelentetni, mert – részükről – még mindig van rá igény. Nekik, s a következő olvasási verseny eljövendő résztvevőinek küldöm hát bátorításul, útmutatóul, hamuban sült pogácsa helyetti útravalóul az alábbi sorokat.

Sok-sok éve olvasom (böngészem az olvasónaplókat, s érdekes dologra lettem figyelmes: az évek múlásával egyre spontánabbak, emberközelibbek lesznek. Már nem szorítkoznak csupán a kért feladatok megoldására: az olvasmányelemzésre, egy-egy jellemző idézet kiválasztására és szöveghű lemásolására, az adatok rögzítésére stb., hanem a legtöbb esetben valóban **naplóvá** lényegülnek át ezek a kis füzetek. Íróik nemcsak arról számolnak be, kitől kapták a szóban forgó könyvet, előtte ki ajánlotta, mikortól meddig olvasták, milyen benyomást tett rájuk, hanem sok-sok egyébről is. Pl. rögzítik, megörökítik a hangulatot, amely még a könyv elolvasása előtt kerítette őket hatalmába: „Ma ugyancsak megeredtek az ég csatornái. Nincs kedvem sem szegázni, sem tévézni. A könyvespolcon kutatok valami olvasnivaló után. Anna Frank naplója került a kezembe. Kíváncsiság kerített hatalmába, mivel magam is vezetek naplót" – írja egy hatodikos fiú, aki a továbbiakban is ilyen könnyedén és természetesen fűzi össze az olvasottakat saját élményeivel. Előszót, utószót és „utószó utánt" is ír 87 oldalas, számozott (!), tavalyi és idei tartalomjegyzékkel ellátott füzetébe, beszámol arról, hogy változtatni szeretett volna naplóvezetése formáján, aztán mégis megmaradt a kitaposott úton, visszaemlékezik rá, mi tetszett neki tavaly az irodalmi táborban, idézi Janka nénit: „Ez az iskola lesz a következő napokban a mi nagy közös sátorunk", megemlékezik az ott lelt, s azóta levelezőtársakká avanzsált barátokról, sikerekről és kudarcokról, érdekes feladatokról stb. Van, aki szabályos levelet intéz Janka nénihez. Sokan önmagukkal mérik össze az olvasottakat: „Szöszivel mindenkinek csak elvárásai voltak, a szeretetből pedig neki nem sok jutott. Ez nekem végtelenül szokatlan!" írja egy ötödikes kislány, s ugyanaz a gyerek az Intőkönyvem története című könyv kapcsán: „Ebből a műből megtanultam azt is, hogy nem csak a gyermekeknek van joguk a boldogságra!" „Én is ilyen kitartó és becsületes nő szeretnék lenni felnőtt koromban" – írja Jankó Olga Az elmaradt tánc c. könyvét olvasva egy másik ötödikes lány. „Szeretnék én is olyan harcias lenni, mint az utolsó mohikán" – vallja egy hatodikos fiú. Bár sokszor ellágyulnak, szupuerlatívuszokban beszélnek egy-egy könyvélményükről, sőt olykor valósággal túllihegik a lelkesedést, sokan mernek bírálni: „A könyv olvasása alatt találkoztam érdekes dolgokkal is, de be kell vallanom, hogy nem az én stílusom" (A kőkecske titka, VI. fiú). Tudnak epések is lenni: „Habár Mary Poppinsot nem túlságosan kedvelem, nem bánom, hogy visszatért. Szerintem már az is csoda, hogy az író még nem fogyott ki a csodásabbnál csodásabb történetekből" (A csudálatos Mary visszatér, VI. 1.). Többen szívesen osztogatnak tanácsokat az íróknak: ők hogyan bonyolították volna le a történetet, hogyan fejezték volna be, esetleg milyen frappánsabb címmel látták volna el: „Én ha író lettem volna, nem ilyen címet adtam volna, hanem kissé érthetőbbet. Például: A falut körülvevő lepkelánc. Ez a cím talán többet mond." (Lepkelánc, VI. 1.). „Sajnos, szerintem a könyv nincs befejezve. Nagyon nem tetszik nekem, hogy az ifjúsági regényírók sűrűn abbahagyják a könyvet, amikor minden, vagy majdnem minden rendbe jön." (VI. 1.). „A kisregény egy hét eseményeit öleli fel. A végén úgy éreztem, hogy hiányzik a befejezés, bár erre úgy is lehet nézni, hogy szombat után megint a vasárnap jön, és tovább zajlik az élet. (Sebestyén, VI. f.).

A legtöbb V–VI.-os versenyző 12 könyvet olvasott el, ahogy kértük is, de akadt olyan kis mohó is, aki 20, 24, sőt 50 könyvet habzsolt fel! A legjobbak választékosan írnak, gazdag a szókincsük, van saját véleményük, összehasonlítási alapjuk, kiváló a helyesírásuk, gördülékeny a stílusuk. Sokan gyűjtik az érdekes vagy ritka, esetleg egy-egy korra jellemző (archaikus) kifejezéseket, vagy a tájszavakat. Egyre többeket érdekelnek az életrajzok, s igyekeznek példaképet választani maguknak. Persze akadnak gyengébb naplók is, locsogó-fecsegő naplóírókkal, a helyesírással hadakozókkal, a fogalmazással küszködőkkel, akik csak egy-két mondatos „véleményt" képesek magukból kiizzadni. Kár, hogy nem minden tanár nézi át a füzeteket. Akad bennük szép számmal plágium is. A tettesek sokszor alighanem nincsenek is tisztában a vétkükkel: jó fogalmazó, okos barátnők egyszerűen át-átvesznek egymástól egy-egy érdekesebb részletet, gondolatot, vagy egyszerűen „kölcsön adnak" egy-egy fogalmazást. A ravaszabbak régi kiadványok utószavait, fülszövegeit „használják fel", természetesen idézőjel nélkül. No, de mindez eltörpül a sok kiváló teljesítményű naplóíró mellett, akik formára és tartalomra, emberi és társadalmi értékekre nyitott szemmel és nyitott szívvel csodálkoznak rá: „Sok-sok üzenete van a műnek: az alattvalói hűség, testvérszeretet, becsületesség. Ezek ma is fontos értékek." (Rab ember fiai, VI.-os lány); „Szerintem nehéz becsületesen élni, sok ember tanulhatna Vas Ferkótól." (VI.-os lány).

JÓDAL Rózsa

JEGYZET

A magánóvodákról

Szeptemberről elsősorban az iskolások és óvodások jutnak eszünkbe.

Ilyenkor az iskoláskor előtti gyerekes szülőket, a gyerek korától függően, több kérdés is foglalkoztatja. Ha az egyik szülő nincs munkaviszonyban, vagy a közelben élnek a nagyszülők, felvetődik a kérdés, hogy egyáltalán járassa-e óvodába a kicsit. Vagy ha mindketten dolgoznak, talán jobb ha az intézményes forma helyett a házhoz járó néni vigyáz rá.

A gyerekek óvodai elhelyezését illetően a napról napra szaporodó magánóvodák is nehezítik a döntést. A városi plakátok, a rádióban hallható hirdetések vonzó nevelő-oktató programjai, kis 10–15 fős csoportjai, nagy nyomást gyakorolnak a szülőkre. A magánóvodák egy- vagy hároméves kortól fogadják a csemetéket, és igyekeznek az államinál tartalmasabb foglalkozásokat kínálni. Ezek az idegen nyelvi, a zenei, a képzőművészeti, a drámai oktatás, az UNICEF önbizalom-fejlesztő programja... Természetesen a havi számlájuk is jóval magasabb az államinál. Újvidéken 100 és 150 DM dinár ellenértéke között mozognak, de Vajdaság-szerte is hasonlóan alakulnak a díjak. Legtöbb esetben, 4–6 órás tartammal a felsorolt foglalkozások egyike és uzsonna foglaltatik.

A magánóvodák kínálata első hallásra igazán vonzó, ezért egyáltalán nem csoda, hogy sok szülő komolyan latolgatja, vajon ide írassa-e gyerekét. Köztük vannak olyan családok is, melyeknek a havi költségvetésében ez komoly érvágást jelentene. És olyanok is, akiknél ez presztízskérdés.

Sajnos azonban nem biztos, hogy a hangzatos foglalkozások és a borsos ár minden esetben színvonalas nevelést és oktatást is jelent. Valamint az sem, hogy igazán szakemberek dolgoznak a gyerekekkel, és az sem, hogy olyan sokban különbözik az állami óvodától.

Mindenesetre, mielőtt a szülő magánóvodába íratja gyerekét, nem árt, ha előtte alaposan szemügyre veszi azt. Elsősorban a következőket: van-e udvara és milyen (mivel megtörténik, hogy az emeleti lakásból átalakított magánóvodából az épületek közötti térre járnak le játszani a gyerekek, ha egyáltalán lejárnak), a csoport létszámához mérten mekkora a helyiség, ahol a gyerekek tartózkodnak, hány gyerekre jut egy nevelő, mennyire és milyen játékokkal van felszerelve az óvoda, milyen szakemberek foglalkoznak velük...

SZÁNTÓ Márta